

Zachowek

Czym jest zachówek?

Instytucja zachowku ma zastosowanie w większości przypadków w sytuacji dziedziczenia testamentowego lub przekazania darowizną przez spadkodawcę całości swego majątku za życia jednemu lub kilku spadkobiercom z pominięciem pozostałych.

Czym jest zachowek ?

Przy zachowku musimy rozróżnić dwa pojęcia:

Prawo do zachowku – prawo do otrzymania określonej wartości w pieniądzu.

Roszczenie o zachowek – zapłata określonej sumy pieniężnej.

Komu przysługuje zachówek?

Zgodnie z art. 991 § 1 k.c. zachówek przysługuje:

- zstępnym;
- małżonkowi;
- rodzicom spadkodawcy.

Jak ustalana jest wartość zachowku?

Przy ustalaniu wartości zachowku należy ustalić wysokość udziału spadkowego. Do ustalenia wysokości udziału spadkowego uwzględnia się spadkobierców, którzy brali by udział w spadkobranium ustawowym ponadto uwzględniając zgodnie z art. 992 k.c. spadkobierców niegodnych oraz spadkobierców, którzy spadek odrzucili.

Przy ustalaniu udziału spadkowego nie uwzględnia się spadkobierców, którzy zrzekli się spadku, a także spadkobierców, którzy zostali wydziedziczeni.

Jak ustalana jest wartość zachowku?

Substrat zachowku – inaczej czysta wartość spadku, czyli aktywa spadku (majątek) pomniejszone o pasywa spadku (długi) powiększonej o podlegające zaliczeniu darowizny dokonane przez spadkodawcę oraz zapisy windykacyjne.

Jak ustalana jest wartość zachowku?

Zapis windykacyjny

Zgodnie z art. 981¹ § 1 k.c. zapis windykacyjny jest rozporządzeniem spadkodawcy, które może zostać zawarte jedynie w testamencie notarialnym przenoszące własność przedmiotu zapisu windykacyjnego na rzecz oznaczonej osoby.

Przedmiot zapisu: rzecz oznaczona co do tożsamości; zbywalne prawo majątkowe; przedsiębiorstwo lub gospodarstwo rolne; ustanowienie na rzecz zapisobiercy użytkowania lub służebności; ogół praw i obowiązków współnika spółki osobowej.

Jak ustalana jest wartość zachowku?

Co do zasady:

(udział spadkowy x substrat zachowku) x $\frac{1}{2}$

**W przypadku małoletnich lub osób trwale
niezdolnych do pracy**

(udział spadkowy x substrat zachowku) x $\frac{2}{3}$

Kto jest zobowiązany do zapłaty zachowku?

Według kolejności:

- 1) spadkobiercy ustawowi lub testamentowi;
- 2) zapisobiercy windykacyjni;
- 3) obdarowani.

Ograniczenie odpowiedzialności za zachowek

Ograniczenie odpowiedzialności spadkobierców za zachowek zostało wyrażone w art. 998, 999, 1005 k.c.,

Ograniczenie odpowiedzialności zapisobierców zostało uregulowane w art. 999¹ k.c.

Ograniczenie odpowiedzialności obdarowanych z tytułu zachowku zostało unormowane w art. 1000 k.c.

Ograniczenie odpowiedzialności spadkobiercy

Spadkobierca odpowiada tylko do wysokości nadwyżki przekraczającej wartość udziału spadkowego w przypadku: **odpowiedzialności za zapisy zwykłe i polecenia, kiedy spadkobierca sam jest uprawniony do zachowku.**

Spadkobierca obowiązany do zaspokojenia roszczenia z tytułu zachowku w przypadku gdy sam jest uprawniony do zachowku może żądać zmniejszenia zapisów zwykłych i poleceń w takim stopniu, ażeby pozostał mu jego własny zachowek.

Ograniczenie odpowiedzialności zapisobiercy windykacyjnego

Jeżeli zapisobierca windykacyjny sam jest uprawniony do zachowku ponosi on odpowiedzialność względem pozostałych uprawnionych tylko do wysokości przekraczającej jego własny zachówek.

Zapisobierca windykacyjny może zwolnić się od obowiązku zapłaty sumy pieniężnej do uzupełnia zachowku przez wydanie przedmiotu zapisu.

Ograniczenie odpowiedzialności obdarowanego

W przypadku, gdy obdarowany sam jest uprawniony do zachowku odpowiada względem pozostałych uprawniony tylko do nadwyżki przekraczającej jego własny zachówek.

Obdarowany może zwolnić się od obowiązku zapłaty sumy potrzebnej do uzupełniania zachowku przez wydanie przedmiotu darowizny.

Wydziedziczenie

Spadkodawca może w testamencie testamencie pozbawić zstępnych, małżonka i rodziców zachowku (wydziedziczenie), jeżeli uprawniony do zachowku:

- 1) wbrew woli spadkodawcy postępuje uporczywie w sposób sprzeczny z zasadami współżycia społecznego;
- 2) dopuścił się względem spadkodawcy albo jednej z najbliższych mu osób umyślnego przestępstwa przeciwko życiu, zdrowiu lub wolności albo rażącej obrazy czci;
- 3) uporczywie nie dopełnia względem spadkodawcy obowiązków rodzinnych.

Przyczyna wydziedziczenia powinna wynikać z treści testamentu.

Wydziedziczenie

Wydziedziczenie dokonane przez spadkodawcę powoduje utratę przez spadkobiercę prawa do zachowku.

Zstępnym wydziedziczonym spadkobiercy przysługuje prawo do zachowku, chyba, że zostaną wydziedziczeni przez spadkodawcę.

Przebaczenie

W przypadku, gdy spadkodawca przebaczył uprawnionemu do zachowku to wtedy nie może go wydziedziczyć.

Przebaczenie spadkodawcy jest skuteczne nawet w przypadku. Gdy spadkodawca nie miał zdolności do czynności prawnych w przypadku, gdy przebaczenie nastąpiło z jego dostatecznym rozeznaniem.

Przedawnienie

Roszczenia z tytułu zachowku przedawniają się z upływem pięciu lat. (liczonymi od dnia ogłoszenia testamentu lub od dnia otwarcia spadku)

Dziękuję za uwagę